

česká finanční prokuratura v Praze exekuce zjišťovací na základě shora zmíněných dvorských dekretů ze dne 18. září 1786 a ze dne 24. října 1806. Jest tendencí těchto dvorských dekretů, by tam, kde se jedná o pohledávky, které se nehodí na pořad práva soukromého a kterých by tedy nebylo lze prosadití exekucí ve smyslu exekučního řádu, se dostalo eráru možnosti, dojíti přes to zajištění jeho nároků prostředky předepsanými exekučním řádem. Tomu nasvědčuje i znění dvorského dekretu ze dne 24. října 1806 čís. 789 sb. z. s., který se zmiňuje jen povšechně o takových pohledávkách, jež se nehodí k soudnímu řízení a ohledně nichž náleží vyšetření, rozhodnutí a exekuce toliko úřadům správním, aniž uvádí, jakého druhu jsou tyto pohledávky. Tam, kde nestačí pravidelná ustanovení exekučního řádu o zajištění pohledávek, má býti vyhověno zájmům státu zvláštními ustanoveními zmíněného dvorského dekretu. Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověti.

Čís. 373.

Pokud jsou strany vázány úmluvou, již se před státním převratem podrobily rozhodčímu soudu Vídeňské bursy.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1920, R I 23/20.)

Prvá stolice (krajský soud v Mladé Boleslavi) zamítla námitku nepříslušnosti. Důvody: Závěrečným listem ze dne 24. září 1918 jest prokázáno, že se obě strany pro případ sporu podrobily neodvolatelnému a vykonatelnému výroku rozhodčího soudu vídeňské bursy pro zboží. Soud má však za to, že žalobce úmluvou tou není více vázán. Neboť úmluva se stala za doby, kdy území nynější republiky Československé a země rakouské tvořily jeden státní celek, kdy tedy nebyla Vídeň cizinou v poměru k republice Československé. Když však zatím nastal převrat dne 28. října 1918, následkem kterého Vídeň se stala cizinou vůči našemu území, soudy ve Vídni a zejména také rozhodčí soud vídeňské bursy jsou soudy cizozemskými, je to taková změna poměrů, která nemohla zůstatí bez vlivu na platnost úmluv. Neboť nelze předpokládati, že by strany vůbec a žalobce zvláště chtěly se podrobiti soudu v cizině, naopak dlužno za to míti, že úmyslem jejich bylo vznéstí případné spory z řečeného obchodu na rozhodčí soud vídeňské bursy jako soud domácí. Tomuto stanovisku nevádí, že se žalobce sám již po převratu a po rozpadnutí se bývalého státního útvaru rakouského dovolal rozhodčího soudu vídeňské bursy pro zboží. Tím zajisté nezadal své právo dovolávati se pomoci příslušného řádného soudu domácího, to tím méně, ježto se vzhledem k uvedené změně poměrů státoprávních ani nemůže platně podrobiti cizozemskému soudu rozhodčímu, jak vyslovil nejvyšší soud ve Vídni v rozhodnutí svém ze dne 22. prosince 1913, čís. 6691 sbírky G. U. u. F., při čemž nutno uvážiti, že, byť i v obojím území platil dosud též civilní řád soudní, přece chybí tu vliv státní správy naší republiky na správu bursy vídeňské a jejího soudu rozhodčího a na předpisy, kterými se spravovati mají; to však bylo zajisté předpokladem pro náhradu soudů řádných rozhodčím soudem bursovním. Rekursní soud vyhověl námitce nepříslušnosti a žalobu odmítl. Důvody: Nelze ospravedlniti náhled, že se strany po-

drobily vídeňskému rozhodčímu soudu bursovnímu jen z toho důvodu, že kdysi soud ten byl tuzemský a že by tak nebyly učinily, kdyby byly předvíдалy změny nastalé politickým převratem, ba plyne pravý opak toho z té okolnosti, že sám žalobce i přes politický převrat po něm uznal příslušnost rozhodčího soudu, na kterém se strany usnesly a u něho podal žalobu na zaplacení kupní ceny. Rekursní soud také nesdílí dalšího mínění soudu procesního první stolice, že úmluva, kterou se strany podrobily cizozemskému soudu rozhodčímu jest nezávaznou a že nemůže býti žalobci překážkou, by hledal ochrany u řádného soudu tuzemského, poněvadž prý tuzemské zákonodárství nemá vlivu na organizaci a vedení cizozemského soudu rozhodčího. Neboť náhled ten by obsahoval porušení zásady svobody vůle stran, kterážto zásada tvoří naprostý základ našeho práva soukromého. Stranám jest též dáno úplně na vůli, podříditi se rozhodčímu soudu a nesmí jim býti vzata možnost, hájiti své zájmy i tehdy, když se tak může státi jen smlouvami, s kterými jest nerozlučitelně spojena úmluva o podrobení se cizozemskému soudu rozhodčímu. Dohoda taková jest věcí čistě soukromou a nemůže jako taková býti dotčena politickými událostmi. I kdyby tato otázka příslušnosti měla býti uvedena v souvislost s vykonatelností exekučního titulu, založeného na výroku rozhodčího soudu a mělo býti z toho dovozováno, že proto nesmí býti úmluvě přiznána účinnost, dokud mezi rakuskou a československou vládou není zaručena vzájemná vykonatelnost exekučních titulů — přec by se pro tento případ ničeho nezískalo, ježto vzájemná vykonatelnost exekučních titulů mezi jmenovanými republikami jest stanovena nařízením ze dne 19. března, čís. 145 sb. z. a n. a žaloba podána byla u prvního soudu teprve po 5. červenci 1919, tudíž dlouho po té.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Žalovaný odmítá dovolaný krajský soud v Mladé Boleslavi proto, že obě strany závěrečným listem ze dne 24. září 1918 podrobily se pro případ sporu neodvolatelnému a vykonatelnému výroku rozhodčího soudu vídeňské bursy pro zboží. Dlužno souhlasiti s úvahami soudu rekursního, jež hoví věci a zákonu a nejsou vyvráceny vývody dovolacího rekursu. Poukazujíc k důvodům usnesení v odpor vzatého připomíná se proto jen ještě toto: Podle § 1391 obč. zák. jest úmluva, již strany pro rozsouzení sporných práv zřizují rozsudí, s m l o u v o u, mající povahu soukromoprávní. Proto jakož i z toho dalšího důvodu, že ani v dotčeném § 1391 obč. zák. ani v § 577 c. ř. s. nerozlišuje se mezi rozsudími tuzemskými a cizozemskými, a že není ani jinakého ustanovení opačného, nelze brániti stranám, by se nepodrobily rozhodčímu soudu cizozemskému; úmluva takového obsahu není tedy ani neplatná, ani bezúčinná. Ostatně otázka ta v tomto případě nemá významu rozhodujícího. V době, kdy strany se podrobily rozhodčímu soudu vídeňské bursy pro zboží, nebyl tento rozhodčí soud cizozemským, nýbrž byl soudem tuzemským. Jde tedy pouze o to, zda nastalým státním převratem nepozbyla snad úmluva stran účinností a platností. Tu pak dlužno míti na mysli, že dotčená úmluva jest, jak podotčeno, smlouvou soukromoprávní. Smlouvy takové však pouhými událostmi politickými se neruší. Účinek ten byl by mohl nastati jen tehdy, kdyby byly okolnosti a poměry pozměnily se tou měrou, že by slušelo míti

za to, že strany, kdyby byly předvídaly tyto změny, nebyly by učinily dotyčné úmluvy. V té příčině pak stěžovatel tvrdí, že není tu opory pro předpoklad, že strany by se podrobily vídeňskému soudu rozhodčímu, kdyby tento byl býval soudem cizozemským. Ale stejně není tu předpoklad, že strany ve zmíněném případě nebyly by tak učinily. Naopak žalobce podav ještě letošního roku u rozhodčího soudu vídeňské bursy pro zboží proti nynějšímu žalovanému žalobu o zaplacení kupní ceny, zřejmě tím dal na jevo, že nastalé změně okolností nepřikládá významu výše naznačeného, platnost a účinnost úmluvy zrušujícího. Žalobce nemůže s úspěchem namítati, že podání žaloby u vídeňského rozhodčího soudu stalo se jeho vídeňským zástupcem, neboť proti jeho vůli nebyla by žaloba ve Vídni zajisté bývala podána. Rovněž neobstojí námitka, že šlo tehdy jen o zaplacení kupní ceny, když nárok na náhradu škody, o který nyní jde, odvozován jest z téhož poměru právního, jako nárok na zaplacení kupní ceny. Námitka, že od úmluvy ze dne 24. září 1918 okolnosti způsobem svrchu zmíněným podstatně se změnily, byla by oprávněna bývala před vydáním nařízení vlády republiky Československé ze dne 19. března 1919, čís. 145 sb. z. a n., totiž v době, kdy nebyla zaručena vzájemná vykonatelnost exekučních titulů z oblastí rep. Československé a z území státu Rakouského, — kdy tedy žalobce mohl důvodně se obávat, že případný výrok vídeňského soudu rozhodčího proti žalovanému nebude v tuzemsku vykonatelným. Po vydání onoho nařízení i tato obava pominula. Tvrzení stěžovatele, že výkon takového výroku jest spojen s obtížemi, vyvrácen jest obsahem dotčeného nařízení. Zbývá jen ještě otázka v dovolacím rekursu nadhozená, zda podrobením se pod rozhodčí soud vídeňské bursy pro zboží vyloučeno jest právo stran, dovolávat se řádných soudů tuzemských. Stěžovatel odpovídá k této otázce záporně, nejvyšší soud k ní potaká. Jdeť, jak uvedeno, o smlouvu soukromoprávní, již podle § 914 obč. zák. lze rozuměti jen tak, že strany se zavázaly, v případě, že by vzešel spor ze smluvního poměru, uplatňovati své nároky pouze a jedině před smluveným soudem rozhodčím, že se tedy vzdaly uplatňování sporných nároků svých před řádnými soudy. Zda jde o cizozemský neb o tuzemský soud rozhodčí, jest dle toho, co vyloženo, lhostejno. Pokud stěžovatel poukazuje k tomu, že zákon z příčin veřejnoprávních značně omezuje příslušnost soudů bursovních jak v ohledu osobním, tak i v ohledu věcném, a ve věcech přesahujících tyto meze nepřipouští jednání před soudy bursovními, a že při cizozemských soudech bursovních odpadají též záruky, jež stanovil zákon ohledně působnosti tuzemských soudů bursovních, — nutno připomenouti jednak, že v republice Rakouské platí pro bursovní soudy rozhodčí tatáž ustanovení zákonná, jako v republice Československé, — jednak že nebyly vysloveny a nevzešly nížádné pochybnosti o příslušnosti rozhodčího soudu vídeňské bursy pro zboží ani po stránce osobní, ani po stránce věcné, naopak že z rozsudku tohoto rozhodčího soudu ze dne 28. března 1919 vyplývá, že podmínky pro příslušnost jmenovaného rozhodčího soudu jsou splněny.

Čís. 374.

Do platebního rozkazu, jenž byl vyhotoven a podepsán pouze úředníkem soudní kanceláře, nelze si stěžovati rekusem, nýbrž možno zjednati